

Algemene opmerkingen over het dekkingsplan

De ondergetekenden hebben er met erkentelijkheid van kennis genomen, dat zeer vele leden tegen de door hen geschetste achtergrond zich in algemene zin instemmen opstellen ten aanzien van het geheel van de door het kabinet voorgestelde belastingmaatregelen. Bij hun benadering van de regeringsvoorstellen voor het jaar 1972, welke op zich zelf beschouwd een voldoende structurele dekking opleveren, herhaalden deze leden hun bij de algemene beschouwingen uitgesproken opvatting dat bij de keuze van de dekkingsmiddelen voor 1972 onvoldoende tot uitdrukking is gekomen, dat met het oog op verwachte ontwikkelingen in een verdere toekomst additionele voorzieningen nodig zullen zijn. Dienaangaande merken de ondergetekenden het volgende op. Het complex van maatregelen valt uiteen in drie onderdelen: een blijvende compensatie van een blijvende middelenderving in de fiscale sfeer, een tijdelijke dekking van een tijdelijke overschrijding van de begrotingsruimte en de buiten het structurele kader vallende hantering van de wiebeltax. Zoals de eerste ondergetekende in de miljoenennota en bij de algemene beschouwingen naar aanleiding van de begroting 1972 heeft doen uitkomen is het begrotingsbeeld na 1972 – begrotingsruimte en beslag daarop; wenselijk begrotingstekort – nog onvoldoende omljnd. Het zou dan ook niet juist zijn geweest, op de resultaten van de studies ter zake in 1972 vooruit te lopen. Daarenboven past het bij de te verwachten conjuncturele situatie om, geënt op het structurele beleid, een tijdelijke conjuncturele belastingmaatregel te nemen. Een dergelijke opzet voor 1972 staat een juist structureel beleid voor de volgende jaren niet in de weg.

De hier aan het woord zijnde leden merken op dat de bestaande bronnen van dekkingsmiddelen uitgeput raken en dat zij daarom bij de algemene politieke en financiële beschouwingen op nieuwe belastingmiddelen hebben gewezen.

De ondergetekenden kunnen instemmen met de mening dat de mogelijkheden de totale opbrengst van de bestaande bronnen te verhogen steeds geringer worden. Aan de andere kant moet worden bedacht dat nieuwe belastingen wat hun opbrengst betreft slechts beperkte mogelijkheden bieden, terwijl zij de ingewikkeldheid van het belastingstelsel vergroten en de taak van de belastingdienst – in sommige gevallen – aanzienlijk verzwaren.

De stand van zaken met betrekking tot de harmonisatie van de indirecte belastingen in de E.G., waarnaar zeer vele leden hebben geïnformeerd, kunnen de ondergetekenden weer geven als volgt. Voor de omzetbelasting wordt nog gestudeerd op de vraag welke oplossing moet worden gekozen voor de wijze waarop de fiscale grenzen met betrekking tot de omzetbelasting binnen het grondgebied van de E.G. kunnen worden opgeheven.

Voorts verricht de Europese Commissie, mede in werkgroepsverband met deskundigen van de lid-staten, studies om te komen tot een volledige harmonisatie van de grondslagen voor de heffing van de omzetbelasting, waaronder de vrijstellingen. Deze harmonisatie is vereist met het oog op de per

1 januari 1975 geplande bijdragen ad 1 punt b.t.w. van de lidstaten in de middelen van de Gemeenschappen.

Met de behandeling van de ontwerp-richtlijn met betrekking tot de harmonisatie van de omzetbelastingen op landbouwproducten is geen verdere voortgang gemaakt.

Over de stand van zaken met betrekking tot de harmonisatie van de accijnzen moge zijn verwezen naar hetgeen daarover is medegedeeld in de memorie van antwoord betreffende wetsontwerp 11 507 (accijns van alcoholvrije dranken).

Een ontwerp-richtlijn betreffende de vaststelling van de gemeenschappelijke tarieven van het kapitaalsrecht heeft de Commissie van de Europese Gemeenschappen op 1 februari 1971 bij de Raad ingediend. Die richtlijn bepaalt het algemene tarief op 1 pct. en het tarief voor fusies op 0,5 pct., een en ander met ingang van 1 januari 1974. Het Europese Parlement heeft in een resolutie zijn goedkeuring aan dit ontwerp gehecht.

De harmonisatie van de indirecte belastingen op effectentransacties (beursbelasting), handelspapier (wissels e.d.) en verzekeringscontracten (assurantiebelasting) vormt onderwerp van studies in E.G.-verband, welke nog niet zijn afgesloten.

In de beschouwingen van vele andere leden wordt – naar het oordeel van de ondergetekenden ten onrechte – een nauw verband gelegd tussen het gebruik van de wiebeltax in 1972 en de structurele aspecten van de begrotingsontwikkeling. Herhaald moge worden, dat de wiebeltax wordt gehanteerd met het oog op de overbestedingssituatie in 1972, vooral tot uiting komend in het voortdurende betalingsbalanstekort, terwijl ook het inflatoire klimaat het noodzakelijk maakt een restrictief bestedingsbeleid te voeren. Wanneer, mede door het gevoerde beleid, een verbetering in de situatie optreedt, zal de wiebeltax kunnen worden beperkt c.q. kunnen vervallen. Een andere kwestie is het begrotingsperspectief op langere termijn waarbij, zoals deze leden terecht opmerken, de omvang van het wenselijke structurele begrotingstekort in de komende jaren van veel belang is. Wanneer de studies tot de gevolgtrekking zouden leiden dat een bijstelling van het tekort naar beneden noodzakelijk is, zal nader moeten worden afgewogen, langs welke weg deze bijstelling tot stand dient te komen; zij kan immers bij verschillende uitgaven- en belastingniveaus worden bereikt. Maar ook wanneer daarvoor speciale blijvende belastingverhogingen zouden worden voorgesteld zou het onjuist zijn deze als een vervanging van de wiebeltax-opbrengst te zien.

Wanneer deze leden opmerken dat het structurele begrotingskader nu tien jaar lang is gehanteerd zonder dat de regering heeft aangegeven of en in hoeverre veranderingen ten aanzien van de uitgangsbasis, het evenwicht tussen nationale besparingen en investeringen, nopen tot bijstelling, dan wekken zij de indruk, geen kennis te hebben genomen van hetgeen in tal van miljoenennota's door de ambtsvoorgangers van de eerste ondergetekende is geschreven. Laatstelijk is dit nog geschied in de slotbeschouwing van de miljoenennota 1971, waarbij impliciet werd aangehaakt bij uiteenzettingen van de President van de Nederlandsche Bank in diens jaarverslag over 1969. Het spreekt overigens vanzelf dat bij de studies ter zake zinvolle beschouwingen van derden worden betrokken.

De ondergetekenden willen er nogmaals op wijzen, dat zij het koppelen van de wiebeltax aan het structurele peil van de belastingdruk geen juiste voorstelling van zaken vinden. Voor 1973 (en volgende jaren) zal afzonderlijk worden bezien of en zo ja, in welke mate het begrotingstekort moet worden bijgesteld. Daarbij speelt het feit, dat de vervroegde inning van de inkomstenbelasting alleen in 1972 een bate opleverde, geen rol; deze bate was immers ook niet in het structurele tekort 1972 begrepen. De vermindering van de bate van de omzetbelasting op investeringen (er blijft nog een overloop naar 1973) is slechts van belang voor zover de daarmee samenhangende tijdelijke uitgaven niet in gelijke mate teruglopen.

De in het voorlopig verslag onder *d t/m f* genoemde fiscale maatregelen zullen in 1973 in het totale begrotingsbeleid

moeten worden ingepast, zoals elk jaar uiteenlopende desiderata met elkaar moeten worden verzoend. Het verwijt van deze leden als zou het kabinet „allerlei praktische mededelingen doen over belastingverlagingen maar ten aanzien van de daarmee corresponderende verhogingen in alle talen zwijgen” achten de ondergetekenden te enen male ongegrond. In de eerste plaats hebben de ondergetekenden over de onder *d t/m f* genoemde fiscale maatregelen geen kwantitatieve toezeggingen gedaan. Zodanige kwantitatieve uitspraken kunnen ook pas worden gedaan als omtrent de diverse elementen voldoende bekend is. Ook de nog bestaande onzekerheden rond het structurele kader spelen daarbij een rol.

In de tweede plaats kan de omvang van de hier bedoelde fiscale maatregelen niet los van de dekkingsmogelijkheden worden gezien; met andere woorden moeten ook hier de verschillende voor- en nadelen tegen elkaar worden afgewogen.

Ten slotte moge worden verwezen naar blz. 34 van de miljoenennota waar duidelijk de gevolgen worden genoemd van enkele mogelijkheden van dekking in de fiscale sfeer van een bepaalde vorm van verhoging van de belastingvrije voet. Daar is ook medegedeeld, dat de desbetreffende problematiek nader beraad en rustige besluitvorming vraagt. Deze besluiten zullen tijdig aan de Staten-Generaal worden voorgedragen. Zolang het nader beraad over al de genoemde kwesties niet is afgesloten is het niet mogelijk over de resultaten daarvan mededelingen te doen. Dit geldt ook de vraag of bij dekking de omzetbelasting en/of de inkomstenbelasting zal worden betrokken.

Wat de belastingvoorstellen voor 1972 van de zgn. progressieve concentratie betreft heeft de eerste ondergetekende tijdens de algemene beschouwingen reeds commentaar in algemene zin geleverd. In het verband van deze memorie zij er nog de aandacht op gevestigd, dat bij de parlementaire behandeling van de inflatiecorrectie er bij herhaling op gewezen is dat dit systeem een wijziging van het tarief c.q. van de tariefopbouw van de inkomstenbelasting niet in de weg staat. Dit kan dan geschieden met het „gecorrigeerde” tarief als uitgangspunt. Het tarief dat de progressieve concentratie op het oog had – via niet doorgaan van de inflatiecorrectie en vervolgens een structuurwijziging – had daarom ook bereikt kunnen worden met de inflatiecorrectie. Dan was ook de structurele drukverzwaring duidelijker tot uiting gekomen. Juist in de geleidelijk opener wordende democratie waarvan deze leden gewagen zou het naar het oordeel van de ondergetekenden voor de hand liggen de burgers openlijk te confronteren met de lastenverzwaringen, die deze leden willen doorvoeren, en dit niet te doen via de sluipende weg van ongewijzigde tarieven bij voortgaande inflatie. Wat de overige voorstellen betreft zouden de ondergetekenden in dit stadium willen volstaan met op te merken dat zij ernstige twijfels hebben ten aanzien van de voorgestelde drukverzwaring in de vermogenssfeer. Met name een verhoging van de successierechten zien zij in het kader van het structurele begrotingsbeleid niet als een passend dekkingsmiddel omdat zij ten koste gaat van het aanbod van besparingen. Bij de vermogensbelasting gaat dit bezwaar sterker wegen naarmate het tarief verder wordt verhoogd.

Met betrekking tot de mogelijke belastingmaatregelen waaromtrent de regering zich tijdens de algemene beschouwingen niet negatief heeft uitgelaten, kunnen op dit moment nog geen definitieve mededelingen worden gedaan.

Wat betreft een belasting op pleziervaartuigen heeft de eerste ondergetekende er tijdens de algemene politieke en financiële beschouwingen over de rijksbegroting 1972 in de Tweede Kamer reeds op gewezen, dat dit onderwerp nog in studie is en dat aan de uitvoering nogal wat bezwaren zijn verbonden. Bij die studie is reeds gebleken, dat vooral de controle, mede gezien in het licht van het beschikbare personeel, hierbij een knelpunt vormt. Ook is te verwachten, dat de perceptiekosten in verhouding tot de – vermoedelijk toch vrij geringe – opbrengst van de belasting aanzienlijk zullen zijn. Daarom wordt tevens onderzocht of mogelijkheden bestaan bij de invoering van zodanige belasting aan te knopen bij bestaande instituten. Ook de eventuele relatie van een belasting

op pleziervaartuigen tot het in te stellen verkeersfonds wordt in de studie betrokken. met dit laatste hangt weer samen de vraag naar de achtergrond en plaats in het totale heffingstelsel van een belasting als hier is bedoeld, welke vraag mede van invloed is op de te hanteren grondslagen en tarieven. Op grond van een en ander achten de ondergetekenden het niet mogelijk reeds nu in te gaan op de vraag of tot invoering van een belasting op pleziervaartuigen zal worden overgegaan en, zo ja, wanneer daartoe voorstellen kunnen worden verwacht en welke de grondslagen en tarieven ongeveer zullen zijn. In ieder geval is een invoering op korte termijn, bijv. op 1 januari 1972, onmogelijk.

Bezinning op uitgaven en toepassing van de profijtgedachte hebben reeds in sterke mate hun stempel op de begroting 1972 gelegd. Het kabinet meent voor dit moment daarmee zover te zijn gegaan als verantwoord was. De ondergetekenden beseffen intussen dat enige leden, van hun andere visie op de overheidstaak uitgaande, tot een ander resultaat zouden zijn gekomen.

Deze hier aan het woord zijnde leden vragen zich af of de voorgestelde lastenverzwaring billijk en rechtvaardig over de bevolking en het bedrijfsleven wordt verdeeld. De ondergetekenden menen dat op dit punt er geen aanleiding is voor de kritiek die in deze vraag van enige leden schuilt. Overziet men de drukwijzigingen die uit de verschillende maatregelen voortvloeien, dan is er veeleer sprake van een bevredigend evenwicht op dit punt.

Wanneer deze leden menen dat de lasten tussen de verschillende bedrijfstakken niet evenredig zijn verdeeld en in dat verband wijzen op de nadruk die het vervoer, waaronder het beroepsvervoer over de weg, in dat geheel heeft gekregen, wijzen de ondergetekenden erop dat naar hun oordeel door de budgettaire maatregelen die de aan het woord zijnde leden hier op het oog hebben de sector van het vervoer toch niet zo'n grote nadruk heeft gekregen. Weliswaar ondervindt die sector naast de gevolgen van enige algemeen werkende maatregelen (uistel afbraak investeringsheffing, verhoging assurantiebelasting, wiebeltax) de druk van de hogere benzine-accijns, maar juist in de sector van het beroepsgoederenvervoer en het busvervoer speelt die verhoging een ondergeschikte rol, omdat daar in overwegende mate andere brandstof dan benzine wordt gebezigd. De bijdrage die deze sector volgens wetsontwerp 11 552 (wijziging van de Wet op het Rijkswegenfonds) extra ten behoeve van het Rijkswegenfonds zal moeten opbrengen, is veel belangrijker. Voor de gevolgen die het beroepsvervoer daarvan ondervindt, moge zijn verwezen naar de in de memorie van antwoord op wetsontwerp 11 552 opgenomen beschouwingen.

De gevolgen van de belastingmaatregelen voor de consumptieprijzen zijn zo gering mogelijk gehouden, mede door de omzetbelasting buiten de wiebeltax te houden. In de Macro-Economische Verkenning 1972 is de verhogende werking berekend op 0,2 pct. De spiraalwerking hiervan is, met name vanwege de onzekerheid ten aanzien van de gang van zaken bij de loonvorming, moeilijk nauwkeurig vast te stellen; zij is bij het genoemde percentage in elk geval uiterst gering. De inflatiecorrectie en de wiebeltax betekenen te zamen per saldo voor de overgrote groep van belastingplichtigen een verlichting. (Zie tabel IV 6 op blz. 75 van de Macro-Economische Verkenning voor 1972).

Wat de betekenis van de voorgestelde maatregelen voor de investeringen betreft zij verwezen naar hetgeen daarover eerder in deze memorie werd opgemerkt: de maatregel ten aanzien van de investeringsheffing is slechts een uistel van een verlichting. Bovendien dient in aanmerking te worden genomen, dat het absolute peil van de investeringen de laatste jaren hoog is geweest.

De beperking van de uitgavenverlaging tot 90 mln. is geenszins in strijd met de aard van de wiebeltaxheffing: ook een geringere uitgavenbeperking dan 20 pct. werkt in de goede richting. Ook is de aanwending van de belastingopbrengst niet in strijd met de wet. Dit zou alleen het geval zijn indien de heffing zou leiden tot verhoging van uitgaven. De mogelijkheid van een geringer beroep op de kapitaalmarkt bij gegeven uitga-

tenpeil – zoals thans voor een deel van de wiebeltaxopbrengst in het voornemen ligt – is bij de parlementaire voorbereiding van de wiebeltaxwet met nadruk opengehouden. Daarom is er ook geen sprake van een schending van gewekt vertrouwen. Of eventueel toch tot een groter bedrag liquiditeitsbinding mogelijk zal zijn zal niet alleen van de begrotingsontwikkeling maar ook van de kapitaalmarkt afhankelijk zijn.

Met voldoening nemen de ondergetekenden er kennis van dat de hier aan het woord zijnde enige leden overigens wel akkoord kunnen gaan met het toepassen van de automatische inflatiecorrectie.

Het is deze leden niet duidelijk waarom het voorstel tot het berekenen van rente is ingetrokken. De ondergetekenden menen deze leden te mogen verwijzen naar de memorie van antwoord op wetsontwerp 11 513. De renteheffing zou inderdaad een blijvende bate hebben betekend.

In antwoord op de vraag naar het veelvuldig ontduiken van de motorrijtuigenbelasting mogen de ondergetekenden verwijzen naar de mededelingen die met betrekking tot dat ontwerp zijn gedaan in de memorie van antwoord betreffende wetsontwerp 11 552 (wijziging van de Wet op het Rijkswegenfonds). Onder aanhaling van de Nota inzake belastingfraude (10 927, nr. 1) wordt aldaar een fraudepercentage tussen 4 en 5 pct. genoemd, echter onder toevoeging dat het verschijnsel van belastingfraude wel nimmer geheel zal kunnen worden voorkomen. Voorts is t.a.p. bedoeld percentage nog in zover gerelativeerd dat het slechts betrekking heeft op het aantal ontduikingen maar niet op het financiële belang daarvan. Aldaar blijkt tevens dat een ander systeem van controle te dezen geen soelaas biedt.

De ondergetekenden nemen er kennis van dat enkele leden het complex van voorstellen tot dekking van de uitgaven niet fraai achten omdat het incidentele maatregelen zijn, die onzekerheid in het bedrijfsleven en onder de belastingplichtigen doet ontstaan. De ondergetekenden willen nog eens herhalen dat zij in de gegeven situatie een algemene tariefsverhoging van de omzetbelasting niet juist zouden achten, terwijl zij, gegeven de reeds zeer hoge druk van de loon- en inkomstenbelasting, evenmin de door deze leden gedane suggestie met betrekking tot de tarieven van deze belastingen zouden willen overnemen. In dit verband willen zij er nog eens op wijzen dat veel ernstige problemen in het fiscale vlak juist uit dit hoge tarieveniveau voortspuiten. Verdere verzwaring van deze belastingen moet daarom naar het oordeel van de ondergetekenden zoveel mogelijk worden voorkomen.

Voor wat betreft de opmerkingen van deze leden met betrekking tot het voor 20 pct. niet doorgaan van de inflatiecorrectie, hebben deze leden gelijk wanneer zij constateren dat desondanks niet alle accijnstarieven in de voorstellen van de regering ongewijzigd blijven. De ondergetekenden zouden hierbij echter willen aantekenen, dat bij het wel volledig doorgaan van de inflatiecorrectie op een veel breder front wijziging in de accijnstarieven had moeten worden gebracht. In zoverre wordt het met de beperking van de inflatiecorrectie beoogde resultaat wel degelijk bereikt.

Ten slotte herhalen de ondergetekenden ook nog eens tegenover deze leden dat ook in de voorstellen van dit kabinet de wiebeltax voor zijn eigenlijke bestemming wordt gebruikt.

Algemene opmerkingen over dit wetsontwerp

Het verheugt de ondergetekenden dat zeer vele leden zich konden vinden in de verlenging respectievelijk besteding van enige tijdelijk verlaagde tarieven van de omzetbelasting.

Met voldoening nemen de ondergetekenden er kennis van dat vele andere leden het afzien van een algemene tariefsverhoging in de huidige periode van buitengewone prijsstijging toejuichen. Ook de ondergetekenden zien bezwaren tegen een op korte termijn drastisch wijzigen van de tariefstructuur (in de zin van verdeling van goederen en diensten over de twee tarieven) van de omzetbelasting. Maar de bezwaren van deze

leden tegen wijzigingen van beperkte aard zoals in dit dekkingsplan voorgesteld kunnen zij niet onderschrijven.

Het in beginsel binden van wijzigingen aan tussenpozen van vier jaren zou naar hun oordeel een te strak schema vormen en daardoor tot verstarring leiden. Ook uit een oogpunt van budgettair beleid zou hierdoor een te knellend keurslijf worden geschapen. Dit neemt niet weg dat ook de ondergetekenden streven naar matiging van verplaatsingen van goederen en diensten van het ene tarief naar het andere, zowel in omvang als in frequentie.

Het gaat de ondergetekenden veel te ver om op grond van de thans in het kader van een belastingplan gedane voorstellen te zeggen, dat de gehele tariefstructuur van de omzetbelasting impliciet in twijfel is gesteld. Daarvan is geen sprake. Daarom achten de ondergetekenden ook geen reden aanwezig nu terug te komen op de vorig jaar naar aanleiding van het amendement Berg door de Tweede Kamer genomen beslissing geen wijziging te brengen in de tarifiering van genees- en verbandmiddelen. Overigens merken de ondergetekenden op, dat de bestaande tarifiering van geneesmiddelen in ieder geval voor de drogisten geen administratieve problemen geeft, daar dezen thans geen aan het verlaagde tarief onderwerpen geneesmiddelen kunnen verstrekken en voorts dat een laag tarief voor de hier bedoelde huismiddelen nagenoeg geen invloed heeft op het prijsindexcijfer.

Het stemt de ondergetekenden tot voldoening dat verscheidene leden zich in het algemeen wel konden verenigen met de voorstellen ter zake van de dag- en nieuwsbladen, de citrusvruchten en tropisch fruit en de elektriciteit.

De ondergetekenden hebben kennis genomen van de opmerkingen van de verschillende leden aangaande het hanteren van wijzigingsvoorstellen inzake de omzetbelasting. Wanneer deze leden in dit verband spreken van een brokkelig hanteren en opmerken dat, wanneer de overbrenging destijds van gebak, koekjes, e.d. van het hoge naar het lage tarief geen feit was geworden, opnemng van energie in het hoge tarief nu achterwege had kunnen blijven, gaan zij volledig voorbij aan de overwegingen die aan de verlaging voor koekjes e.d. ten grondslag lagen. Deze leden mogen worden herinnerd aan de parlementaire behandeling van dit voorstel in het kader van het dekkingsplan 1971 en in het bijzonder aan de relatief gunstige invloed op de kosten van levensonderhoud en de administratief-technische vereenvoudiging van bedoelde verlaging.

In het kader van de controle op de naleving van de Prijzenbeschikking goederen en diensten 1970 hebben de onderzoeken van de Economische Controle Dienst van het Ministerie van Economische Zaken zich in het eerste kwartaal van 1971 in het bijzonder gericht op die artikelen en diensten, waarvoor het tarief van de omzetbelasting per 1 januari 1971 is verlaagd van 12 pct. naar 4 pct. Een zeventigtal banketbakkers en fabrieken van koek en banket zijn in dit onderzoek betrokken. Deze controle heeft geleid tot ruim 300 processen-verbaal wegens het niet of onvoldoende doorgeven in de prijs van die verlaging, waaronder slechts een gering aantal (nog geen tien) betrekking had op banketbakkers. Hierbij zij nog opgemerkt, dat uit het feit dat de uiteindelijke prijsverlaging minder dan 7 pct. bedroeg, niet zonder meer de conclusie mag worden getrokken dat in strijd met de prijzenbeschikking is gehandeld. Veelal stond tegenover de invloed van de verlaging van de omzetbelasting de invloed van verwerking van de stijging van doorberekenbare kosten. Zo is in de banketbakkerij na de verlaging van de omzetbelasting een sterke stijging opgetreden van de boterprijs als gevolg van het verdwijnen van de zgn. boterberg. Voorts vond in bepaalde gevallen ontheffing plaats van de prijzenbeschikking wegens onvoldoende rentabiliteit. Dit laatste was met name het geval in de horecasector.

Bij het voorstel tot overbrenging van elektriciteit naar het hoge tarief speelt, naast het budgettair aspect, mede een rol de vrij bescheiden plaats die elektriciteit inneemt in het voor het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie relevante bestedingspakket. De ondergetekenden verwijzen hiervoor naar het onderdeel „electriciteit” van deze memorie.

Het verheugt de ondergetekenden dat sommige leden zich wel met de voorstellen van het ontwerp kunnen verenigen.

Dag- en nieuwsbladen

Het verheugt de ondergetekenden, dat zeer vele leden het als billijk en juist ervaren dat voor de dag- en nieuwsbladen de tijdelijke maatregel ten aanzien van het tarief voor 3 jaar is gecontinueerd. Met deze leden zouden de ondergetekenden de verdere ontwikkeling van de positie van deze bladen willen afwachten alvorens een definitieve beslissing omtrent de tariefindeling te nemen.

De vele andere leden die instemden met handhaving van het nultarief doch wie het evenwel ontging dat zulks wederom wordt gebonden aan een termijn van drie jaar, zij er bovendien op gewezen dat met een in de wet gestelde termijn niet de mogelijkheid van een hetzij snellere, hetzij minder snelle wetswijziging wordt afgesloten. Voor de snelheid van de wettelijke procedure maakt het geen verschil of al dan niet een bepaalde termijn in de wet is vastgelegd.

Deze leden en verschillende leden – die eveneens akkoord gingen met de verlenging van de voor de dag- en nieuwsbladen getroffen regeling – vestigen de aandacht op de positie van de weekbladen. Zij mogen in herinnering worden gebracht dat de onderhavige regeling destijds is getroffen in het kader van de herstructurering van de dagbladpers en mede dient ter handhaving van de verscheidenheid te dezen. Naar aanleiding daarvan achten de ondergetekenden het in het kader van de thans voorgestelde maatregelen niet juist de weekbladen aan het nultarief te onderwerpen. Een nultarief voor weekbladen zou een budgettair offer in de orde van grootte van 10 à 15 mln. vragen. Over de door deze leden bedoelde schatting van 1 mln. met betrekking tot de zgn. opiniebladen kan moeilijk een uitspraak worden gedaan, omdat een zodanige schatting volledig afhangt van de vraag welk criterium men voor dit begrip wil hanteren.

Met betrekking tot de door deze leden opgeworpen vragen ten aanzien van het nemen van maatregelen ten behoeve van de dagblad- en nieuwsbladpers in het algemeen en een heffing op advertentie-inkomsten in het bijzonder merken de ondergetekenden op dat, zodra de besluitvorming is afgerond, de beslissing van het kabinet in een nota aan de Kamer zal worden medegedeeld.

In antwoord op de desbetreffende vraag van enkele andere leden wordt opgemerkt dat het nultarief slechts geldt voor krachtens abonnement verstrekte bladen ten einde administratieve complicaties zoveel mogelijk te voorkomen. In dit verband wordt gewezen op de omstandigheid dat de zgn. losse verkoop geschiedt van uit een groot aantal verkooppunten met een onderling grote verscheidenheid van assortiment.

Citrusvruchten en tropisch fruit

Het verheugt de ondergetekenden, dat het zeer vele leden juist voorkomt dat citrusvruchten en tropisch fruit thans blijvend onder het verlaagde tarief worden gebracht.

Met voldoening constateren de ondergetekenden voorts, dat ook vele leden instemmen met blijvende rangschikking onder het verlaagde tarief. Zoals in de miljoenennota is te kennen gegeven, berustte de aanvankelijke tijdelijkheid van de maatregel in hoofdzaak op budgettaire gronden. Nu te dezer zake elders blijvende compensatie is voorgesteld, kon de tijdelijkheid vervallen. Onder verwijzing naar hetgeen de ondergetekenden hebben opgemerkt onder het hoofd „Dag- en nieuwsbladen”, zijn zij het met deze leden niet eens dat het voorstel een illustratie vormt van de stelling dat als tijdelijk bedoelde maatregelen niet moeten worden gebonden aan een vaste termijn.

Muziekuitvoeringen en toneelvoorstellingen

Het verheugt de ondergetekenden dat zeer vele leden zich konden vinden in een verlenging van de destijds voor muziekuitvoeringen en toneelvoorstellingen getroffen maatregel.

Naar aanleiding van de opmerking van deze leden met betrekking tot de afbouw van de vermakelijkheidsbelasting, zij erop gewezen dat bij artikel V van de Wet van 24 december 1970, *Stb.* 608, de gemeenten uitdrukkelijk bevoegd zijn verklaard deze belasting nog tot 1 januari 1979 te heffen van andere dan bioscoopvoorstellingen. Het tempo waarin tot algehele afschaffing van deze belasting zal worden overgegaan, is derhalve een zaak van de gemeenten. Het is duidelijk dat voor de gemeenten bij de bepaling van hun standpunt ter zake hun financiële positie een belangrijke rol speelt, zeker zolang de baten uit de in te voeren nieuwe gemeentelijke onroerend-goedbelastingen nog niet vloeien.

De ratio van de termijn – vele andere leden brachten zulks ter sprake – is hierin gelegen, dat zij de mogelijkheid biedt tot een hernieuwde bezinning over 3 jaar in verband met de dan geldende omstandigheden, zonder dat op dit moment de verwachting wordt gewekt dat het lage tarief onder alle omstandigheden tot 1979 zal gelden.

Overigens is het de ondergetekenden niet duidelijk geworden welke beleidslijn deze leden voorstaan. Enerzijds wekten zij de indruk met toekomstige ontwikkelingen rekening te willen houden, anderzijds zou uit hun opmerkingen kunnen worden afgeleid dat zij een niet aan een tijdsduur gebonden verlenging voorstaan.

Naar aanleiding van de vraag van verscheidene leden naar de opvatting van de regering over een uitbreiding van de Tabel I met dierentuinen, dansscholen en kermissen, merken de ondergetekenden in de eerste plaats op dat het hun minder juist voorkomt, deze tariefwensen thans in beschouwing te nemen met voorbijgaan aan de overige tariefwensen inzake omzetbelasting, waarvan sprake is in de zgn. tariefnota (10 994) en welke daarna nog naar voren zijn gekomen. Voorts zij gememoreerd, dat op het punt van een mogelijk samengaan van omzetbelasting met vermakelijkheidsbelasting indertijd een bepaalde keuze is gemaakt. De genoemde sectoren zijn overigens niet de enige waar nog gemeentelijke vermakelijkheidsbelasting kan worden geheven en waarvoor toch niet het verlaagde tarief geldt. Men denkt bijv. aan sportwedstrijden en het verlenen van toegang tot recreatiegebieden als natuurparken, duingebieden, e.d.

Elektriciteit

De ondergetekenden hebben met vreugde kennis genomen van de mededeling dat het zeer vele leden tot voldoening stemde dat dit jaar slechts een bescheiden bijdrage wordt gevraagd in de sfeer van de omzetbelasting. Zij zijn erkentelijk, dat deze leden er begrip voor hadden dat de voorkeur is uitgegaan naar een artikel waarvan de prijsstelling en prijswijziging eenvoudiger te volgen valt dan bij vele andere artikelen het geval is.

Bij de vraag of naar de mening van de regering elektriciteit, als verbruiksartikel, in het normale tarief thuishoort, zouden zij willen aantekenen, dat het hier wel een grensgeval betreft. Het gebruik van elektriciteit, hoewel tot op zekere hoogte tot de eerste levensbehoeften te rekenen, is namelijk vrij elastisch; men denke bijv. aan het verschil in aantal lichtpunten dat men kan hebben en aan het verschil in aantal en aard van elektrische huishoudelijke en andere apparaten. Voorts kan nauwelijks worden gesteld, dat elektriciteit een naar verhouding belangrijker plaats inneemt in het bestedingspakket van gezinnen met lagere inkomens dan andere aan het algemene tarief onderworpen bestedingen. Dit blijkt ook hieruit, dat de invloed van de voorgestelde verhoging van de omzetbelasting voor elektriciteit op het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie slechts weinig ($\pm 0,03$ pct.) hoger is dan van een verhoging van het algemene tarief met dezelfde opbrengst. Een zodanige algemene verhoging – welke het tarief op 14,2 zou brengen – zou echter het prijsniveau op een zeer breed gebied in beweging kunnen brengen en mede door afrondingen in feite tot een grotere verhogende invloed op het prijsindexcijfer kunnen leiden dan de voorgestelde verhoging voor elektriciteit. Zoals in de miljoenennota is uiteengezet heeft de regering – gesteld

voor de noodzaak tot compensatie van een bedrag van 93 mln. – dit alles afwegende, de keus laten vallen op het overbrengen van elektriciteit van het 4 pct. tarief van de omzetbelasting naar het algemene tarief.

Wanneer de vele leden informeren naar de invloed op het zgn. sociale effect, zoals dat is gehanteerd bij de invoering van de huidige wet op de omzetbelasting, nemen de ondergetekenden aan, dat hiermede wordt bedoeld op de progressieve werking van de belasting, zoals die bijv. blijkt uit tabel a van bijlage III van de memorie van antwoord op het ontwerp van die wet (Zitting 1967–1968 – 9324, stuk 7). Een globale berekening, geprojecteerd tegen de toen gehanteerde cijfers, wijst op een zeer geringe invloed; de toen bestaande progressie van 1,11 punt (verschil tussen 8,27 en 9,38 pct.) zou teruglopen tot $\pm 1,05$ punt (8,40–9,45 pct.).

Wat betreft de invloed van de wijziging van de tariefindeling op de concurrentieverhouding ten opzichte van andere energievormen voor huishoudelijk gebruik en voor het gebruik door van omzetbelasting vrijgestelde verbruikers zij het volgende opgemerkt. Het gaat in dezen vooral om die leveringen van elektriciteit die in directe concurrentie staan met aardgas, dat wil zeggen om de leveringen ten behoeve van de warmwaterbereiding en voor koken. Ten aanzien van de overige leveringen kan nauwelijks gesproken worden van concurrentie tussen elektriciteit en aardgas. Evenmin is er sprake van reële concurrentie tussen elektriciteit en olieproducten. Wat de huidige concurrentieverhouding tussen elektriciteit en aardgas voor de twee genoemde doeleinden betreft, kan in het algemeen worden gesteld dat – uitzonderingen daargelaten – elektriciteit duurder is dan gas. Bij de keuze tussen elektriciteit en gas kunnen prijsoverwegingen de doorslag geven, doch veelal speelt de prijs een secundaire rol. De factor persoonlijke voorkeur is hier in belangrijke mate in geding. Door de verhoging van de omzetbelasting voor elektriciteit kunnen de elektriciteitsbedrijven een zeker terreinverlies lijden. Het zal echter in het algemeen om een relatief klein kwantum gaan.

In het algemeen bewerkstelligt het aan de omzetbelasting inherente stelsel van aftrek van voorbelasting een neutraliteit in concurrentieverhoudingen tussen verbruikers-ondernemers die zelf elektriciteit opwekken en verbruikers-ondernemers die deze van openbare bedrijven betrekken. Ondernemers die in omstandigheden verkeren waarbij de voorbelasting niet of niet geheel voor aftrek in aanmerking komt (geheel of gedeeltelijk vrijgestelde ondernemers), worden ter zake van het beschikken over zelf opgewekte elektriciteit omzetbelasting verschuldigd over de voortbrengingskosten. Hierdoor worden deze ondernemers zoveel mogelijk op gelijke wijze in de heffing betrokken. Overigens komt bij de hier bedoelde ondernemers het gebruik van door henzelf opgewekte elektriciteit in het algemeen slechts in noodgevallen voor.

Ten gevolge van de wijziging in de tariefindeling wordt de landbouwregeling, in het bijzonder ten aanzien van tuinbouwbedrijven enigszins beïnvloed. De in verband daarmee gedane suggestie om de kosten van transport naar de veilingen onder het verlaagde tarief te rangschikken, hebben de ondergetekenden overgenomen. Verwezen zij naar onderdeel II van de bijgevoegde nota van wijzigingen. De kosten hiervan kunnen pro memorie worden genomen.

In de andere E.G.-landen gelden voor de omzetbelasting van elektriciteit de volgende tarieven:

België	: tussentarief van 15 pct. (tijdelijk 14 pct.);
Luxemburg	: verlaagd tarief van 5 pct.;
Duitsland	: algemeen tarief van 11 pct.;
Frankrijk	: tussentarief van 17,65 pct. (15 pct. inclusief)
Italië (ontwerp):	verlaagd tarief van 6 pct.

Genoemde tarieven gelden in die landen ook voor andere energiebronnen, behoudens dat in België voor gas en steenkool (tijdelijk) het verlaagde tarief van 6 pct. geldt en in Italië voor olie en kolen het algemene tarief van 12 pct.

Vele andere leden vragen waarom de regering juist op deze post haar oog heeft laten vallen en niet op een andere. Zij geven daarbij geen posten aan welke naar hun mening eerder dan elektriciteit in aanmerking zouden komen voor verplaatsing naar het algemene tarief. De ondergetekenden willen het deze leden dadelijk toegeven dat het doen van een keuze – bij de budgettaire noodzaak tot het nemen van een aantal compensatoire maatregelen – veelal moeilijk is. De reacties, ook van deze leden die, hoewel zij de korthed van de toelichting bevreemdend vinden, de keuze op zich niet bestrijden, bevestigen dat deze keuze juist is geweest. De moeilijkheid bij de verdeling van goederen en diensten over verlaagd en normaal tarief is dat geen scherpe criteria voor deze verdeling kunnen worden vastgesteld. Eén van de punten van overweging is bijv. dat er minder reden is voor het verlaagde tarief naarmate het tariefvoordeel in relatief belangrijke mate ten goede komt aan genietters van hogere inkomens. Dit geldt in veel mindere mate voor voedingsmiddelen – waarvan de verbruiksmogelijkheid beperkt is – dan voor andere artikelen die toch ook tot de sfeer van de voor het normale levenspatroon onmisbare elementen behoren.

In het licht van deze en dergelijke overwegingen meent de regering dat er tegen verplaatsing van elektriciteit minder bezwaren bestaan dan tegen verplaatsing van – een aantal – andere goederen.

Ten aanzien van de overige vragen van deze leden, die er alle op gericht zijn aan de ondergetekenden op dit moment bindende uitspraken te ontlokken over de begroting 1973, menen de ondergetekenden te kunnen verwijzen naar hetgeen zij hieromtrent in het algemene deel van deze memorie hebben opgemerkt.

De opmerking van deze leden dat de gehele tariefstructuur nog geen jaar geleden in behandeling is geweest, geeft wel een zeer overtrokken beeld van hetgeen toen op dit punt te doen is geweest. Er zijn bij die gelegenheid namelijk slechts enkele posten van het algemene naar het verlaagde tarief overgebracht. Bij het voor kennisneming aannemen van de zgn. tariefnota bij de begrotingsbehandeling voor 1971 is dan ook van verschillende zijden uit de Kamer en eveneens van de zijde van de regering gesteld, dat daarmee de zaak van de indeling van de goederen en diensten in de tarieven van de omzetbelasting zeker niet als afgesloten moest worden beschouwd (*Handelingen 1970–1971*, blzz. 1630, 1636 en 1854).

Omtrent het verbruik van elektriciteit in de huishouding, gesplitst naar de diverse toepassingen, zijn geen exacte cijfers beschikbaar. Op grond van globale berekeningen kan de volgende indeling worden gegeven: 40 pct. verlichting, ontspanning (radio, televisie e.a.) en verwarming, 20 pct. koken en 40 pct. heetwaterbereiding.

Naar aanleiding van de vraag of geen enkele andere post bij overbrenging naar het algemeen tarief een naar verhouding gering effect op het prijsindexcijfer zou sorteren, dient te worden bedacht dat naast voor het huishoudbudget relatief gevoelige produkten uit de levensmiddelensector en enige qua besteding minder relevante artikelen in de sociaal-culturele sfeer hoofdzakelijk aan het verlaagde tarief zijn onderworpen de energiedragers en artikelen die van belang zijn met het oog op de juiste werking van de landbouwregeling. Bij haar streven prijsstijgingen zoveel mogelijk te beperken heeft de regering de keus op een enkel goed laten vallen waarmee tevens een vrij grote opbrengst is gemoeid. Er is de regering geen enkel ander afzonderlijk artikel bekend dat bij overbrenging een zelfde budgettaire bate, doch een gering effect dan 0,13 pct. zou sorteren. Bij de afweging van de ter zake relevante factoren is ook aandacht besteed aan de mogelijke verstoring van concurrentieverhoudingen ten opzichte van andere energievormen. De hierboven breder uiteengezette aspecten hebben echter de doorslag gegeven. Daarbij is mede overwogen, dat de uit het voorstel voortvloeiende concurrentieverstoring binnen toch vrij enig grenzen blijft.

Het beleid ten aanzien van de elektriciteitstarieven van de lagere publiekrechtelijke lichamen behoeft geen wijziging te ondergaan wegens de herindeling van het b.t.w.-tarief. Vóór de

invoering van de b.t.w. was het huishoudelijke verbruik vrijgesteld van omzetbelasting. Het is niet gebleken, dat na de invoering van de b.t.w. en de toepassing van het 4 pct.-tarief op het huishoudelijke verbruik van elektriciteit het tarievenbeleid van de lagere publiekrechtelijke lichamen met betrekking tot elektriciteit is gewijzigd.

Naar aanleiding van de vraag of het waar is dat in geen van de overige Europese landen elektrische energie voor wat betreft omzetbelasting in een hoger tarief is ondergebracht dan de andere energievormen, moge worden verwezen naar het vorenstaande overzicht.

Het verhogen van de belasting voor een bepaald goed zal steeds het gevolg hebben, dat de gebruikers van dat goed zwaarder worden belast dan de gebruikers van niet onder de verhoging vallende goederen. Dit gevolg zal dus aan iedere keuze zijn verbonden, tenzij men steeds zijn toevlucht zou zoeken bij verhogingen van algemene aard. Aangezien van dit laatste onder de huidige omstandigheden ernstige repercussies zijn te duchten voor de prijs-spiraal, heeft de regering zich genoodzaakt gezien haar keuze op één bepaald goed te laten vallen. Nu, zoals uit het voorgaande blijkt, de invloed van deze verhoging op de kosten van levensonderhoud betrekkelijk gering is, ook voor de verbruikers van elektriciteit, menen de ondergetekenden, dat over het bezwaar van een zekere ongelijkheid moet worden heengestapt.

De stelling dat verhoging van omzetbelasting op elektrische energie in strijd zou zijn met de systematiek van de wet achten de ondergetekenden ongegrond. Voorts is de conclusie dat door deze tariefsverhoging uiterst willekeurig een zeer grote groep van individuele staatsburgers zwaarder wordt belast dan hun medeburgers hogelijk overtrokken. Het verbruik van elektriciteit komt immers bij praktisch alle burgers voor, zij het bij sommigen in meerdere mate dan bij anderen.

De ondergetekenden beschikken niet over precieze gegevens betreffende de verdeling van de geschatte opbrengst naar gelang deze afkomstig is van vrijgestelde bedrijven enerzijds en particulieren anderzijds. Bij globale schatting zal evenwel niet meer dan 5 pct. aan eerstbedoelde categorie kunnen worden toegerekend.

Uit onderstaande tabel blijkt het landelijke gemiddelde van het prijsverloop van gas en elektriciteit bij aflevering aan de huishoudelijke verbruiker per 1000 kcal. (exclusief omzetbelasting).

	elektriciteit	gas
1960	f 0,130	f 0,043
1961	0,124	0,043
1962	0,119	0,043
1963	0,113	0,041
1964	0,110	0,029
1965	0,108	0,024
1966	0,107	0,022
1967	0,107	0,020
1968	0,106	0,018
1969	0,104	0,017
geschat 1970	0,110	0,016
geschat 1971	0,110	0,016

Investeringsheffing

Met de aan het woord zijnde zeer vele leden hebben de ondergetekenden begrip voor de bezwaren welke uit het bedrijfsleven naar voren komen tegen het beperken in 1972 van de afbraak van de krachtens de overgangsregeling van de nieuwe wet op de omzetbelasting geheven tijdelijke investeringsheffing, ook in het licht van de omvang van het verschil tussen de verwachte verlagingen en de thans voorgestelde verlaging van deze heffing. Het verheugt daarom de ondergetekenden dat deze leden er omgekeerd begrip voor hebben dat de omvang

van de bedragen, welke met de overgangsregeling zijn gemoeid ook voor de financiering van de rijksbegroting van betekenis zijn. Ook hier gaat het ten slotte om de voorkeur voor een oplossing die belangrijke bezwaren heeft tegenover andere oplossingen die nog grotere bezwaren hebben.

Terecht merken deze leden op dat het soelaas dat de verdraging in de afbouw van de investeringsheffing biedt slechts tijdelijk is. De aanvaardbaarheid van dit feit vindt zoals bekend zijn verklaring in het karakter van de uitgavenverhogingen die hiermee worden gedekt. Wat de verwachte omvang van de investeringsgroei in 1972 betreft moet mede het reeds hoge investeringspeil in de overwegingen worden betrokken. Er is naar de mening van de ondergetekenden uit dat oogpunt geen aanleiding voor een grotere verlaging van de investeringsheffing.

De hier aan het woord zijnde leden zouden het op prijs stellen – enige leden sluiten zich daarbij aan – als de regering zich zou uitspreken over de definitieve beëindiging van de overgangsregeling. De ondergetekenden merken naar aanleiding hiervan op dat, zoals ook reeds uit het ingediende wetsontwerp blijkt, hun beleid zich richt – uiteraard behoudens uitzonderlijke ontwikkelingen – op handhaving van de einddatum van de overgangsregeling. Verscheidene leden, die de noodzaak van hernieuwde wijziging van het regime van afbraak van de investeringsheffing betreuren, kunnen zich hierdoor overtuigd weten dat ook de ondergetekenden een zuivere toepassing van het belastingsysteem in de toekomst voor ogen staat. Ter vermindering van misverstand wordt wellicht ten overvloede opgemerkt, dat deze problematiek los staat van het vraagstuk van de selectieve investeringsheffing.

De ondergetekenden kunnen de mening dat de onvolledige teruggaaf van de omzetbelasting op investeringsgoederen in strijd zou zijn met het in E.G.-verband gekozen systeem van belasting op de toegevoegde waarde niet onderschrijven. Het betreft hier een overgangsregeling welke bij artikel 17, derde streepje, van de desbetreffende richtlijn uitdrukkelijk is toegelaten. Ook de andere E.G.-landen die het b.t.w.-stelsel hebben ingevoerd, kennen een overgangsregeling voor investeringsgoederen. Indien voorts wordt bedacht, dat in 1972 toch nog een – zij het geringe – verdere afbraak van de investeringsheffing plaatsvindt, menen de ondergetekenden, dat van gevaar voor discriminatie ten ongunste van de Nederlandse producent nauwelijks kan worden gesproken.

De ondergetekenden kunnen er niet voor gevoelen om de overgangsregel enkel te doen gelden voor investeringsgoederen in beperkte zin. Zij verwijzen in de eerste plaats naar hetgeen omtrent een soortgelijke suggestie is opgemerkt in de memorie van antwoord op het wetsontwerp Zitting 1969 – 1970 – 10 301 (stuk 5, blz. 5, rechterkolom). Ook nu gelden nog de toen tegen het volgen van een beperkt begrip bedrijfsmiddelen aangevoerde bezwaren, te weten de budgettaire consequenties en het gevaar – zij het thans in mindere mate – van een kopersstaking. Het budgettaire belang kan voor 1972 worden gesteld op f 150 à 200 mln. (met voor 1973 nog een overloop van f 35 à 50 mln). Voorts zouden voor de huidige moeilijkheden bij een wijziging in de begripshantering – zoals gevraagd – waarschijnlijk weer andere en wellicht nog grotere moeilijkheden in de plaats komen.

De vraag of de integratieheffing inderdaad voldaan wordt door alle ondernemers die vrijgestelde prestaties verrichten laat zich niet zonder meer beantwoorden, evenmin als de vraag of alle andere ondernemers wel al de door hen verschuldigde omzetbelasting voldoen. Bij alle ondernemers waaronder ook de hiervoor bedoelde wordt periodiek een onderzoek ingesteld, waarbij o.a. wordt bezien of in de afgelopen periode een integratieheffing verschuldigd is geworden. In hoeverre daaruit dan een verplichting tot betaling voortvloeit hangt mede van de toe te passen vooraftek af.

Bij de interpretatie van het begrip voortbrengingskosten rijzen uiteraard, zoals met vele wettelijke begrippen en bepalingen het geval is, zekere vragen en moeilijkheden. De tweede ondergetekende is bereid, wanneer hem zou blijken dat deze vragen en moeilijkheden niet binnen het kader van een nor-

male wetstoepassing kunnen worden opgelost, met het bedrijfsleven van gedachten te wisselen.

Wanneer vele andere leden kritiek uitoefenen omdat „ook dit kabinet reeds aanstonds grijpt naar het middel van de tijdelijke dekking” zien zij over het hoofd, dat het vorige kabinet een aanvankelijke overschrijding van de begrotingsruimte weliswaar in volgende jaren heeft ingehaald maar in het jaar van de overschrijding niet tijdelijk heeft gedekt. Aan het huidige systeem geven de ondergetekenden de voorkeur. De opgave, die het kabinet zich door het voornemen tot geleidelijke structurele dekking van het tekort van de Nederlandse Spoorwegen heeft gesteld, is van beperkte omvang. Bijna de helft van de omvang van de tijdelijke dekking in 1972 betreft thans voorgestelde maatregelen op het terrein van het onderwijs, waardoor met ingang van 1973 een blijvende dekking zal worden verkregen.

Wat het conjuncturele aspect betreft wijzen deze leden er terecht op, dat de verwachte teruggang van de investeringen er een is ten opzichte van een hoog peil. Bovendien gaat het hier niet om een belastingverzwaring maar om een uitstel van een verlichting. De regionaal gedifferentieerde heffing, met de vormgeving waarvan nog wel enige tijd gemoeid zal zijn, zal niet op zo korte termijn baten voor de schatkist kunnen opleveren, dat zij de plaats van de voorgestelde maatregel zou kunnen innemen. Deze heffing heeft overigens, anders dan de b.t.w.-heffing, een structureel karakter. Het doet de ondergetekenden overigens genoegen dat deze vele andere leden geen overwegend bezwaar tegen dit voorstel willen maken.

Over de heffing van omzetbelasting van investeringsgoederen in het buitenland, waarnaar verscheidene leden en sommige leden vragen, is de ondergetekenden het volgende bekend:

België: De omzetbelasting geheven van bedrijfsmiddelen komt slechts voor aftrek in aanmerking in zoverre ze de volgende percentages te boven gaat: 10 pct. in 1971; 7,5 pct. in 1972; 5 pct. in 1973 en 2,5 pct. in 1974.

Luxemburg: Van de omzetbelasting op bedrijfsmiddelen is slechts aftrekbaar: 50 pct. in 1970; 70 pct. in 1971 en 85 pct. in 1972.

Duitsland: De omzetbelasting op investeringen is volledig aftrekbaar, doch de ondernemer is over de waarde waarop voor de inkomstenbelasting wordt afgeschreven als belasting verschuldigd: 8 pct. in 1968; 7 pct. in 1969; 6 pct. in 1970; 4 pct. in 1971 en 2 pct. in 1972.

De aandacht wordt erop gevestigd dat in die landen waar vóór invoering van het nieuwe stelsel geen omzetbelasting van investeringsgoederen wordt of werd geheven, een overgangsregeling voor investeringsgoederen niet aan de orde behoeft te komen. De noordelijke landen kennen om deze reden geen overgangsregeling voor de omzetbelasting van investeringen. Een uitzondering hierop vormt Zweden.

Oostenrijk echter heeft in haar ontwerp een regeling voorzien gelijk aan die welke in Duitsland geldt, met dien verstande dat gedurende de eerste 5 jaren waarin het nieuwe stelsel zal werken, de heffingspercentages voor investeringen zullen bedragen 12, 9, 6, 4 en 2.

Deze verscheidene leden vragen zich af of het niet wenselijker zou zijn geweest de investeringsheffing af te breken en in plaats daarvan de omzetbelasting te brengen onder de wiebeltax. De veronderstelling van deze leden dat de opbrengsten elkaar zeer globaal in evenwicht houden is niet geheel juist. Het brengen van de omzetbelasting onder de wiebeltax zou tot een globaal 100 mln. lagere opbrengst leiden. Afgezien echter van de reeds bekende bezwaren tegen het in 1972 verhogen van de tarieven van de omzetbelasting stuit een dergelijke wijziging van het belastingplan reeds af op het feit dat de wiebeltax geen dekkingsmaatregel kan vervangen. De invloed op de prijsindex van de gezinsconsumptie van het voorstel van deze leden is wat de volledige afbraak van de investeringsheffing betreft zoals hierna blijkt vrijwel te verwaarlozen. De ver-

hoging met 5 pct. van het algemene tarief van de omzetbelasting zou deze prijsindex verhogen met ruim 0,3 pct.

Mede gezien het feit dat thans reeds bijna drie jaar met dit begrip wordt gewerkt en gelet op de korte periode dat de overgangsregeling nog zal gelden, zien de ondergetekenden voor het opnemen in de wet van een definitie van het begrip bedrijfsmiddel geen aanleiding. Naar hun oordeel bieden de uitvoerige gedachtenwisselingen welke tijdens de parlementaire behandeling van het ontwerp van Wet op de omzetbelasting 1968 zijn gehouden omtrent de inhoud van dat begrip, voldoende houvast. In dit verband wijzen zij op de uiteenzettingen, voorkomende in de Gedrukte Stukken, Zitting 1967-1968 - 9324, nr. 10, blz. 38 en 39, en de *Handelingen Tweede Kamer*, zelfde Zitting, blz. 2169 en 2348. Uit die uiteenzettingen blijkt, dat de door de rijksbelastingdienst gevolgde opvatting in overeenstemming is met de bedoeling van de wetgever. De grens van f 50 is hierbij gesteld uit praktische overwegingen om voorwerpen van geringe waarde buiten de regeling te houden. Zij vormt een uitwerking van de destijds door de toenmalige Staatssecretaris gedane toezegging om bij de toepassing van de regeling een enigszins soepel standpunt in te nemen. Aldaar is eveneens blijk gegeven van de opvatting dat de desbetreffende E.G.-richtlijnen niet in de weg staan aan de Nederlandse interpretatie van het begrip bedrijfsmiddelen, een opvatting die de ondergetekenden onderschrijven.

Verschillende leden herinneren aan hun stelling omtrent de meerjaren-planning, geuit tijdens de algemene politieke en financiële beschouwingen. In dit verband vestigen zij de aandacht op de belangen van het bedrijfsleven bij een meer-jaren-planning.

De ondergetekenden onderschrijven het belang van een meer-jarenplanning. Deze leden zullen echter begrijpen dat een nieuw optredend kabinet een zekere tijd nodig heeft voor het opzetten van een meerjarenplan, wil dit althans niet de fouten van het „haastwerk” vertonen.

Voor het overige mogen wij verwijzen naar hetgeen eerder in deze memorie en in de miljoenennota is opgemerkt over de aanvaardbaarheid van tijdelijke dekking tegenover tijdelijke uitgavenverhoging.

In de Macro-Economische Verkenning 1972, blz. 85, wordt in tabel V.4 onder meer aangegeven wat de betekenis is van de temporisering van de afbraak van de omzetbelasting op investeringsgoederen. Het voor deze vragen relevante gedeelte van de tabel volgt hiernaast.

	Invloed temporisering afbraak omzetbelasting op bedrijfsinvesteringen	
	1972	1973
	mutaties t.o.v. 1971 (cum)	
Prijsspeil particuliere consumptie	- 0,1 pct.	0
Volume bruto investeringen in vaste activa	- 0,9 pct.	- 1,0 pct.

Hoewel uit het model het eerste jaar een fractionele prijsdaling te voorschijn komt moet daaraan gezien de orde van grootte nauwelijks betekenis worden toegekend.

Diverse onderwerpen

Verscheidene leden vestigen de aandacht op de concurrentiemoeilijkheden, ontstaan tussen specifieke frituurbedrijven ten opzichte van horecabedrijven in verband met het voor de verkoop van patates-frites geldende omzetbelastingtarief.

Ten antwoord op de vraag of zij mogelijkheden zien om dit probleem op te lossen, delen de ondergetekenden mede, dat het huidige verschil in de tarieven van omzetbelasting met betrekking tot de verkoop van patates-frites is ontstaan door het aanvaarden van een amendement (Zitting 1970-1971 - 10 901, nr. 14), waarbij werd besloten op het verstrekken van spijzen voor gebruik ter plaatse binnen het kader van de horeca-sector het verlaagde tarief van omzetbelasting toe te passen. Dit verschil kan worden opgeheven door ofwel de horecamaatregel met betrekking tot patates-frites ongedaan te maken ofwel het toepassingsbereik van het verlaagde tarief voor dat artikel uit te breiden. Een tot dit laatste strekkend amendement is (Zitting 1970-1971 - 10 901, nr. 9) destijds verworpen (*Handelingen 1970-1971*, blz. 1418, rechterkolom). Het past naar de mening van de ondergetekenden niet in het kader van de voorgestelde budgettaire maatregelen in de bestaande toestand thans verandering aan te brengen.

De Minister van Financiën,
R. J. NELISSEN.

De Staatssecretaris van Financiën,
W. SCHOLTEN.